

عدم آگاهی درباره بهداشت خطر گسترش بیماری‌های نوپدید را در دنیای امروز افزایش دهند

20 شهریور 1403

رئیس مرکز تحقیقات بیماری‌های نوپدید و بازپدید انستیتو پاستور ایران ضمن اشاره به «اعلام ۸ وضعیت اضطراری بهداشتی با اهمیت بین‌المللی از سوی سازمان جهانی بهداشت و از سال ۱۳۸۸ تاکنون»، در عین حال با مروری بر تاریخچه بیماری آبله میمونی به عنوان چالشی نوپدید برای دنیا، وضعیت فعلی این بیماری و اقدامات پاستور برای مقابله با شیوع آن را تشریح کرد.

به گزارش «مادران و دختران» دکتر احسان مصطفوی در گفت‌وگوی تفصیلی با ایسنا، با بیان اینکه «بیماری‌های نوپدید» "Emerging Infectious Disease" اشکال گوناگونی دارند، اظهار کرد: بعضی از بیماری‌های نوپدید برای اولین بار گزارش می‌شوند؛ به طور مثال، کووید ۱۹ یک بیماری نوپدید به حساب می‌آید؛ چرا که تا پیش از شیوع آن برای بشر ناشناخته بود و برای اطلاع از جنبه‌های مختلف اپیدمیولوژی، پیشگیری و درمان آن نیاز به گذشت زمان بود؛ البته همین ناشناخته بودن زمینه را برای گسترش این دسته از بیماری‌ها فراهم می‌کند.

وی گفت: گاهی اوقات یک بیماری نوپدید برای سال‌ها در یک منطقه جغرافیایی خاص شایع و بومی است؛ اما شرایط انتقال آن به سایر نقاط وجود نداشته است. به طور مثال، بیماری‌هایی مانند «ابولا»، «زیکا» و «آبله ام» (آبله میمونی)، در مناطق محدودی از جهان برای سال‌ها و یا دهه‌ها در گردش بوده‌اند و در این میان، «آبله ام» در قاره آفریقا به ویژه آفریقای مرکزی شایع بوده است.

این اپیدمیولوژیست درباره نوع دیگر بیماری‌های نوپدید نیز به ایسنا توضیح داد: گاهی اوقات، بشر نسبت به یک بیماری آگاهی نسبی دارد اما به دلیل ایجاد تغییرات در عامل ایجادکننده آن بیماری، «راه‌های انتقال»، «تظاهرات بالینی» یا «شدت بیماری» تغییر می‌کند. در این رابطه، موضوع «مقاومت آنتی‌بیوتیکی» یا «کم شدن کارایی واکسن‌های موجود» مطرح می‌شود که یکی از چالش‌های عصر حاضر است.

بیماری‌های بازپدید چیست؟

رئیس مرکز تحقیقات بیماری‌های نوپدید و بازپدید انستیتو پاستور ایران درباره بیماری‌های بازپدید نیز گفت: بشر با اقدامات خود توانسته است گردش برخی بیماری‌ها را محدود کند؛ اما تغییرات در جامعه جهانی، شرایط را برای گردش مجدد این بیماری‌ها فراهم کرده است؛ به طور مثال طی سال‌های اخیر با

تغییرات آب‌وهوایی با بازپدیدی بیماری‌هایی مانند «مالاریا» مواجه هستیم.

وی ادامه داد: یک بازپدیدی دیگر این روزها، در مورد بیماری فلج اطفال است. اگرچه گردش بیماری فلج اطفال در چند سال اخیر محدود به مناطق خاصی از جهان بوده، اما این روزها شاهد گردش ویروس عامل فلج اطفال در منطقه «غزه» هستیم که باعث واکسیناسیون گسترده در این منطقه علیه این بیماری شده است.

عوامل گسترش‌دهنده بیماری‌های نوپدید و بازپدید

مصطفوی در ادامه صحبت‌هایش با بیان اینکه نحوه ارتباط بشر نیز در دنیای امروز تغییر کرده است، افزود: با توجه به گسترش ارتباطات جوامع انسانی، هر گونه گزارش از طغیان یک بیماری با قابلیت اپیدمی در یک نقطه از دنیا می‌تواند تهدیدی برای همه جامعه جهانی باشد. عواملی مانند تغییرات اقلیمی، جهانی‌سازی، سفرهای بین‌المللی، تغییرات در استفاده از زمین (فعالیت‌های انسانی مانند جنگل‌زدایی، کشاورزی و شهرنشینی می‌توانند زیستگاه‌های طبیعی را تغییر دهند و تماس بین انسان‌ها و حیوانات وحشی را افزایش دهند)، مقاومت دارویی، افزایش جمعیت و تراکم جمعیتی، شرایط ضعیف بهداشتی (فقدان دسترسی به خدمات بهداشتی، آب سالم و شرایط بهداشتی مناسب می‌تواند به گسترش بیماری‌ها کمک کند)، تغذیه نامناسب (کمبود مواد غذایی و تغذیه نامناسب می‌تواند سیستم ایمنی بدن را تضعیف کند و افراد را مستعد ابتلا به بیماری‌ها کند)، رفتارهای اجتماعی و فرهنگی اشتباه (عادات رفتاری، اعتقادات فرهنگی و عدم آگاهی درباره بهداشت) و نقص در سیستم‌های بهداشتی به تنهایی یا به صورت ترکیبی می‌توانند خطر گسترش بیماری‌های نوپدید و بازپدید را در دنیای امروز افزایش دهند.

منشاء حیوانی در ۷۰ درصد بیماری‌های شایع نوپدید و بازپدید

رئیس بخش اپیدمیولوژی و آمار زیستی انستیتو پاستور ایران با بیان اینکه بیماری‌های نوپدید و بازپدید جزو جدایی‌ناپذیر از دنیای مدرن هستند، توضیح داد: با توجه به شرایط دنیای امروز و گسترش بیماری‌های نوپدید و بازپدید، انتظار می‌رود که به منظور کنترل و پاسخ به این بیماری‌ها در سطوح بین‌المللی و ملی برنامه‌ریزی مناسب صورت گیرد.

وی درباره منبع بیماری‌های نوپدید و بازپدید نیز به ایسنا گفت: گفته می‌شود حدود ۷۰ درصد بیماری‌های شایع در جمعیت انسانی به ویژه بیماری‌های نوپدید و بازپدید، منشاء حیوانی دارد.

شرط کنترل شیوع بیماری‌های نوپدید

مصطفوی در پاسخ به این پرسش که «تا چه میزان بشر می‌تواند نسبت به بیماری‌های نوپدید و بازپدید پاسخ مناسب دهد؟» گفت: پاسخ مناسب جامعه امروز به بیماری‌های نوپدید و بازپدید به عوامل متعددی وابسته است که اهم آن وابسته به میزان پیشرفت علمی، همکاری‌های بین‌المللی، زیرساخت‌های بهداشتی و آگاهی عمومی است. واقعیت آن است که انجام تحقیقات پیشرو در زمینه‌هایی نظیر ژنتیک،

میکروبیولوژی و داروسازی می‌تواند به شناسایی سریع‌تر ویروس‌ها و باکتری‌ها و توسعه واکسن‌ها و درمان‌های جدید کمک کند. از طرفی کشورهای با زیرساخت‌های بهداشتی مناسب، توانایی بیشتری در کنترل شیوع این دسته از بیماری‌ها خواهند داشت. این موضوع شامل دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی، تجهیزات پزشکی و پرسنل آموزش دیده است. کشورها باید سیستم‌های پایش و ردیابی موارد مشکوک خود را توسعه دهند تا بتوانند به شناسایی سریع و کنترل شیوع این بیماری‌ها در هر نقطه از جهان کمک کنند.

ضرورت افزایش آگاهی عمومی درباره رفتارهای صحیح بهداشتی

وی ادامه داد: موضوعی که در این میان باید مدنظر قرار گیرد توجه به افزایش آگاهی عمومی درباره پیشگیری از بیماری‌ها و رفتارهای بهداشتی صحیح است که نقش مهمی در کاهش شیوع بیماری‌ها ایفا می‌کند. باید توجه داشته باشیم که شیوع بیماری‌ها معمولاً مرزها را نمی‌شناسد و همکاری بین کشورها برای تبادل اطلاعات، منابع و تجارب می‌تواند به کنترل بهتر بیماری‌های عفونی کمک کند. موضوع دیگری که باید در این رابطه مورد توجه قرار گیرد، سرمایه‌گذاری خاص در مراکز تحقیقاتی و آزمایشگاه‌ها برای مطالعه بیماری‌های نوپدید و بازپدید است. با این حال، چالش‌هایی نظیر نابرابری‌های اجتماعی ممکن است بر توانایی بشر در پاسخ به این بیماری‌ها تأثیر بگذارد. بنابراین، پاسخ مناسب به این بیماری‌ها نیازمند یک رویکرد جامع و چندجانبه است.